

Fra redaksjonen

Finnes det en nordisk barndom med bestemte særtrekk? Eller er det nordiske barndomsbildet sammensatt, og eksisterer en nordisk barndom bare som en mental kategori, ikke som et konkret objekt?

Flere nordiske barndomsforskere har forsøkt å finne svar på slike spørsmål, uten å gi entydige svar. En barnesentrering i de nordiske landene knyttes likevel ofte til velferdsstatens utforming, og til bestemte kulturelle verdier. Selv om velferdsstaten fikk ulik utforming i de nordiske landene, hadde den likevel viktige kjennetegn som demokrati, frihet, solidaritet og likhet – kjennetegn som bl.a. fikk betydning for barns rettsstilling, ikke minst likestilling mellom ulike grupper av barn. Andre europeiske land har vist til større forskjeller.

Forestillinger om likhet må imidlertid ikke overdrives, verken i fortid eller i nåtid. Dagens nordiske barndomsbilde er som nevnt sammensatt, men hvis en søker etter særtrekk, kan det være nyttig å starte med forestillinger om likhet, eller å undersøke nærmere de egalitære tradisjonene som har kjennetegnet de nordiske velferdsstatene.

En sein institusjonalisering av barndommen betydde dessuten at verdier knyttet til natur og aktiviteter på egen hånd lenge ble et viktig kjennetegn. Helt fram til 1990-tallet startet nordiske barn senere i skolen enn i de fleste andre europeiske industrinasjonene. En sein barnehageutbygging kjennetegnet blant annet den norske utviklingen, men også forholdene på Færøyene, slik Firouz Gaini drøfter i dette nummeret av *Barn*.

Sosialantropologen Firouz Gainis artikkel *Familie, leg og erfaring. Børnehagebørn og moderniseringsprosessen på Færøerne* tematiserer på en ny og interessevekkende måte det han karakteriserer som den vest-nordiske barndommen. Han beskriver og analyserer flere strukturelle forandringer som har foregått i det færøyske samfunnet over de siste tiårene. Utbygging av barnehager er bare en av flere faktorer som har forandret den tidligere familieorienterte oppveksten. Endringene har dessuten kommet senere enn i de andre nordiske landene. Gainis hypotese er at endringer i barns liv gjenspeiler større forandringer i sosiale og kulturelle forhold, og at det er barna som er raskest ute med å omstille seg til de nye forholdene.

I dette nummeret av *Barn* presenterer vi også en lett omarbeidet versjon av en prøveforelesning for graden dr.polit. ved Psykologisk institutt, NTNU, Trondheim, nemlig Berit Overå Johannesens artikkel *Delta-*

kende observasjon og videoanalyser av barns samspill i lek. Metodiske, analytiske og teoretiske overveielser i relasjon til egen og annen forskning innenfor området barn, lek og samspill. Forfatteren diskuterer spesielt arbeidene til de tre forskerne William Corsaro, Marjorie Goodwin og Ann-Carita Evaldsson blant annet fordi disse, i stedet for å fokusere på essensielle egenskaper ved gutter, jenter eller sosiale grupper, heller ser på formen av den aktiviteten som foregår når barn leker og hvordan mening genereres relativt til denne formen. Et empirisk fokus er knyttet til det ”å holde på med Lego”.

I artikkelen *Makt- og sannhetsdiskurser i barnehagen* drøfter Jannike Sunde fenomenet ledelse i norske barnehager. Hun viser til at barnehagene tradisjonelt ikke har hatt en klar oppgavefordeling gjennom formelle posisjoner eller hierarkiske strukturer og heller ikke har hatt den samme distansen mellom ledere og medarbeidere sammenlignet med bransjer der det har vært mer formelle ledelsesstrukturer og klarere arbeidsdeling. Så vel nasjonalt som internasjonalt finnes det lite forskning om ledelse i barnehager, hevder Sunde. Med utgangspunkt i en undersøkelse av to kvinnelige lederes kommunikasjon med medarbeidere i barnehager, supplert med diskusjoner mellom fire kvinnelige barnehageledere, diskuterer hun hvordan Foucaults begreper om sannhet, makt og diskursiv praksis kan bidra til refleksjon og bevisstgjøring.

”Naturbarnehager” er de senere årene blitt et begrep stadig flere i Norge har stiftet bekjentskap med. Randi Dyblie Nilsen har sett nærmere på en relativt ny måte å organisere barnehager på, der vekten på natur og friluftsliv står sentralt. I artikkelen *Dyrene i skogen. Om kunnskap, barn og voksne i naturbarnehagen* beskriver hun og analyserer hva det legges vekt på av kunnskap om dyr når barn og voksne drar på tur. Forfatteren påpeker at faktaopplysninger og et tradisjonelt læringssyn der de voksne spør og barna svarer er karakteristisk for akkurat denne naturbarnehagens tilnærming til kunnskap. Det empiriske materialet er en del av et pågående prosjekt ”’Naturlig barndom’ i norske barnehager?” som igjen er en del av et større forskningsprosjekt ”Det moderne barn og det fleksible arbeidsmarked”.

I artikkelen *Alt var mye bedre før? En sammenlikning av barns grovmotoriske ferdigheter i 1995 og i 2004* tar forfatterne Kari Christiansen og Per Chr. Hagen for seg den utbredte oppfatningen om at dagens barn og unge er i dårlig fysisk form og har svake motoriske ferdigheter. Artikkelen er interessant, spesielt fordi den imøtegår og nyanserer denne oppfatningen. Faktum er, sier forfatterne, at det finnes få empiriske undersøkelser i Norge som kan påvise at barns fysiske ferdigheter har gått tilbake de siste

tiårene. De fleste studiene er beskrivelser av dagens situasjon og ingen sammenligning med tidligere undersøkelser gjort på tilsvarende utvalg.

Redaksjonen i *Barn* planlegger i 2007 et eget temanummer om ”Barn og etnisitet”. I det kommende spesialnummeret ser vi for oss artikler som belyser etnisitet, ikke bare ut fra ulike faglige perspektiver, men der også barns forståelse av etnisitet vektlegges. En nærmere omtale av det kommende temanummeret følger i *Barn* nr. 4.

I dette nummeret av *Barn* har vi gleden av å presentere de nordiske medlemmene av redaksjonsrådet. Presentasjonen følger bakerst i nummeret.

Til slutt ønsker vi våre lesere god lesning.

Tora Korsvold og Vebjørng Tingstad